

PVN-2025-47 Dekning av sakskostnader

Personvernemndas vedtak 22. september 2025 (Marius Stub, Ruth Louise Osborg, Morten Goodwin, Marit Kristin Larsen Haarr, Malgorzata Agnieszka Cyndecka, Heri Ramampiaro, Bjørn Aslak Juliussen)

Datatilsynets referanse: 21/01507-25

Saken gjelder krav om dekning av sakskostnader fra X kommune for juridisk bistand i PVN-2024-19, jf. forvaltningsloven § 36.

1. Sakens bakgrunn

Den 21. mars 2024 traff Datatilsynet følgende vedtak:

«[X] kommune, org. nr. [...], ilegges, i medhold av personopplysningsloven § 26 andre ledd, jf. personvernforordningen artikkel 58 nr. 2 bokstav i, jf. artikkel 83, et overtredelsesgebyr på 85 000 – åttifemtusen – kroner for å ha innhentet gjeldsopplysninger om [A] uten rettslig grunnlag, jf. personvernforordningen artikkel 6 nr. 1, og i strid med lovlighetsprinsippet i artikkel 5 nr. 1 bokstav a.»

X kommune v/KS advokatene påklaget Datatilsynets vedtak 23. april 2024. Kommunen erkjente at den ikke hadde rettslig grunnlag for å innhente gjeldsopplysninger om A, og klaget derfor bare over reaksjonsfastsettelsen. Kommunen mente overtredelsesgebyret var satt for høyt og måtte falle bort i sin helhet.

Nemnda behandlet klagen 12. juni 2025 i sak PVN-2024-19, og la i likhet med Datatilsynet til grunn at det var grunnlag for å ilegge kommunen overtredelsesgebyr for brudd på reglene i personvernforordningen. Nemnda hadde i utgangspunktet ingen vesentlige innvendinger til å utmåle overtredelsesgebyret til 85 000 kroner slik Datatilsynet hadde gjort. Nemnda vurderte imidlertid at den samlede saksbehandlingstiden på over fire år var uakseptabelt lang og i strid med kravet til behandling innen rimelig tid etter forvaltningsloven § 11 a, sammenholdt med de krav som følger av Grunnloven § 95 og EMK artikkel 6. På denne bakgrunn ble Datatilsynets vedtak endret slik at overtredelsesgebyret bortfalt.

2. Kravet om sakskostnader

X kommune fremsatte 27. juni 2025 krav om dekning av sakskostnader etter forvaltningsloven § 36. Kravet – som er på 38 950 kroner – skal dekke 18,5 timers arbeid fra KS advokatene v/advokat Martin Jonassen i perioden 21. mars 2024 til 12. juni 2025. Det er opplyst at arbeidet har knyttet seg til «gjennomgang og vurdering av tilsynets vedtak,

korrespondanse og møte med kommunen, rettskildesøk, utarbeidelse av klage og etterfølgende korrespondanse knyttet til kommunens klage».

I sakskostnadskravet er det lagt til grunn en timepris på 2 100 kroner i 2024 og 2 200 kroner i 2025. Det er gjort fratrukk for tidsbruk knyttet til As krav om bevisavskjæring.

X kommune gjør gjeldende at kostnadene har vært nødvendige. Kommunen har i sakskostnadskravet blant annet vist til følgende:

«Arbeidet med klagesaken fra kommunens side har medført en del arbeid, på grunn av Datatilsynets syn på utgangspunktet for beregningen av saksbehandlingstiden. Datatilsynet har fastholdt synet om at det er saksbehandlingstiden fra krav om redegjørelse som kan være formildende, men ikke den lange tiden som i denne saken gikk mellom klagen og krav om redegjørelse ble sendt ut. Datatilsynet la dette synet til grunn i vedtaket og fastholdt dette med utførlig argumentasjon i både oversendelsesbrevet til Personvernnemnda og i et eget brev til nemnda 20. september 2024. Personvernnemnda har i vedtaket 12. juni 2025 klart avvist denne snevre forståelsen av hvilken saksbehandlingstid som kan være formildende og gitt kommunen medhold.»

Saken ble behandlet i nemndas møte 22. september 2025. Personvernnemnda hadde følgende sammensetning: Marius Stub (leder), Ruth Louise Osborg (nestleder), Morten Goodwin, Marit Kristin Larsen Haarr, Malgorzata Agnieszka Cyndecka, Heri Ramampiaro og Bjørn Aslak Juliussen. Fra nemndas sekretariat var fagdirektør Anette Klem Funderud og konsulent Soz Abdul-Rahman også til stede.

3. Personvernnemndas vurdering

Forvaltningsloven § 36 første ledd lyder:

«Når et vedtak blir endret til gunst for en part, skal han tilkjennes dekning for vesentlige kostnader som har vært nødvendige for å få endret vedtaket, med mindre endringen skyldes partens eget forhold eller forhold utenfor partens og forvaltningens kontroll, eller andre særlige forhold taler mot det.»

Hovedbegrunnelsen for bestemmelsen er at det er rimelig at det offentlige dekker de utgifter som en person (fysisk eller juridisk) pådrar seg for å få endret uriktige forvaltningsvedtak, jf. Ot.prp. nr. 3 (1976–1977) side 101 og HR-2020-184-A avsnitt 70. Høyesterett legger samme sted til grunn at formålet videre er «'å styrke borgeres stilling i forhold til forvaltningen', jf. blant annet Sivilombudsmannens årsmelding – SOM-2000-54».

Retten til dekning av sakskostnader gjelder bare der et vedtak blir endret «til gunst for en part». Det er på det rene at dette vilkåret er oppfylt i denne saken. Personvernnemndas vedtak 12. juni 2025 innebar at det overtredelsesgebyret Datatilsynet hadde ilagt, bortfalt som følge av lang saksbehandlingstid. Nemndas vedtak innebar dermed en endring til gunst for X kommune.

Nemnda finner det også klart at utgiftene til advokat omfattes av retten til dekning av «vesentlige kostnader». Kravet gjelder ikke dekning av bagatellmessige telefonutgifter, utgifter til porto eller reiseutgifter, jf. Ot.prp. nr. 3 (1976–77) s. 102 og JDLOV-1989-1123.

Ingen av unntakene i forvaltningsloven § 36 første ledd kommer til anvendelse i denne saken. Nemnda legger derfor til grunn at X kommune har krav på dekning av kostnader som har vært «nødvendige for å få endret vedtaket».

Hvilke kostnader som har vært «nødvendige» for å få endret vedtaket, må vurderes konkret. Kravet om nødvendighet skal ikke tas bokstavelig, men loven forutsetter det må foreligge en viss sammenheng mellom kostnadene som er påløpt og endringen til gunst som parten har oppnådd, jf. Sivilombudets veileder 5. februar 2024 om sakskostnader. Sivilombudet har uttalt seg om vilkårets innhold i flere uttalelser. I SOM-2020-252 sammenfattes rettstilstanden slik:

«Det er i liten grad utdypet i forarbeidene hva som ligger i vilkåret om at utgiftene må ha vært 'nødvendige' for å få endret vedtaket. Vilkaeret er forstått slik at det må være en viss årsakssammenheng mellom utgiftene og det forhold at vedtaket ble endret, se for eksempel Justisdepartementets lovavdelings uttalelse 18. januar 2006, JDLOV-2005-7958, og Graver, Alminnelig forvaltningsrett (5. utg. 2019) s. 534. I ombudsmannspraksis er det lagt til grunn at det ikke kan kreves en objektivt konstaterbar årsakssammenheng mellom utgiftene og resultatet. Nødvendighetskriteriet skal vurderes med utgangspunkt i partens subjektive oppfatning, jf. også Ot.prp.nr.3 (1976–1977) side 101, om at det bør tillegges vekt om det var forståelig at parten pådro seg utgiftene. Hvorvidt kostnadene har vært nødvendige må avgjøres etter en konkret vurdering hvor det legges vesentlig vekt på hva parten selv og hans eller hennes advokat med rimelighet har oppfattet som naturlige tiltak, se for eksempel ombudsmannens uttalelse 17. august 2012 (SOM-2011-2482).»

Forvaltningsloven § 36 rommer ingen beløpsgrense. Dersom kostnadene først blir ansett for å være nødvendige, skal de dekkes fullt ut, jf. JDLOV-2005-7958. Dette gjelder også utgifter til advokat. Det er ikke avgjørende om timesatsen overstiger offentlige salærsatser. Kravet om at utgiftene må være «nødvendige» innebærer likevel at timesatsen ikke kan være urimelig høy i lys av det oppdraget som skal utføres, og at timeforbruket må stå i et rimelig forhold til sakens betydning, omfang og vanskelighetsgrad, jf. SOMB-2003-47 og SOM-2013-2971.

I den foreliggende sak krever X kommune dekning av kostnader til juridisk bistand fra en advokat fra KS advokatene. Det er opplyst at vedkommende har arbeidet 18,5 timer med saken i perioden mellom Datatilsynets vedtak 21. mars 2024 og frem til Personvernemndas vedtak 12. juni 2025. Kravet utgjør totalt 38 950 kroner. Det er videre opplyst at kommunen har trukket fra utgiftene knyttet til As krav om bevisavskjæring.

Nemnda har kommet til at utgiftene til advokat var «nødvendige». Kommunens klage gjelder et vedtak om overtredelsesgebyr i en omfattende varslersak, som senere har vært behandlet i rettsapparatet. Det er forståelig at kommunen valgte å søke juridisk bistand i denne saken. Når kravets størrelse sammenholdes med sakens kompleksitet og den betydningen saken hadde for kommunen, har nemnda kommet til at utgiftene til advokatsalær har vært nødvendige og skal erstattes.

Det følger av forvaltningsloven § 36 tredje ledd at det organ som treffer avgjørelsen er ansvarlig for å dekke kravet, med mindre kostnadsansvaret har sitt grunnlag i mangel ved underinstansens vedtak eller forutgående saksforberedelse. I slike tilfeller kan nemnda bestemme at ansvaret helt eller delvis skal ligge hos underinstansen.

I foreliggende sak finner ikke nemnda grunn å fravike lovens hovedregel om at det er vedtaksorganet som skal dekke kravet.

Vedtaket er enstemmig.

4. Konklusjon

X kommune tilkjennes 38 950 – trettiåttetusennihundreogfemti – kroner til dekning av sakskostnader i sak PVN-2024-19.

Oslo, 22. september 2025

Marius Stub
leder